

KAPITEL I

HVAD SKER DER MED OS ?

Det er smerteligt klart, at ikke alt står for godt til i dagens Amerika eller i resten af verden for den sags skyld. Uden for vore vinduer huserer volden nu i de tidligere fredfyldte gader. I nogle kvarterer forstyrres nætterne af skyderier. Politihelikoptere afsøger gader og stræder for undvegne kriminelle.

Vi er bekymrede for vore børn. Skoler, der førhen var fredelige, er nu udklækningssteder for narkotika-trafik, promiskuitet, og umoralsk adfærd, der førhen var utænkelig. Vi hører om en stadigt nedadgående kurve for læse- og skriveevnen, forringede test-resultater og studenter, der ikke engang kan finde deres egen by på et landkort. Vi spekulerer på, hvordan de overhovedet vil klare sig i en voksentilværelse.

I vore hjem, på jobbet, på TV-skærmene ser vi, at den tidligere skarpe linie mellem rigtigt og forkert er blevet uklar og tåget. Dyden latterliggøres. Den ærlige mand anses for at være et fjols. Kriminel adfærd retfærdiggøres med “uimodståelig impuls” og “nedsat funktionsevne”.

Der er vel ingen, der vil benægte det udsagn, at *et eller andet* nu i årtier har tæret på vores moralstruktur. Eller det faktum, at verden ikke er et bedre sted, end den plejede at være. Statistikkerne i USA taler for sig selv. For det første femdobledes antallet af børn født udenfor ægteskab i perioden fra 1960 til 1990. Nu er over en fjerdedel af amerikanske teenagere født uden for ægteskab. Ordet “bastard” har mistet sin betydning.

- Skilsmisseprocenten er firdoblet inden for samme periode
- Antallet af børn under forsorg er tredoblet

- Selvmordsprocenten blandt teenagere er tredoblet
- Landets uddannelsesresultater er styrtdykket¹
- Selv jomfruelighed – tidligere tiders højeste dyd – bliver nu latterliggjort. I de sidste tre årtier er antallet af kvinder, der er jomfruer på deres bryllupsdag faldet fra 50 % til 20 %, og de fleste mennesker anser 20% for at være højt sat.²

USA står ikke alene. Voldskriminaliteten er mere end firdoblet i USA siden 1960, men kriminaliteten i hele Europa er også steget. Alle undtagen ét EU-land oplevede en stor stigning i perioden fra 1960-1990. Grækenland lå i spidsen med en uhyggelig stigning i kriminaliteten på 1.268%.³ Hvad angår de tidligere lande bag jerntæppet, har lovløsheden udviklet sig til en epidemi.

Hvad sker der med os? Hvorfor går vi op i sømmene?

Hvad er det for en tendens til anti-anstændighed og anti-ansvarlighed, vi nu ser alle vegne?

Der er ingen, der er i tvivl om, at der *findes* en håndgribelig, destruktiv kraft. Som eksempel er folk i USA på nakken af hinanden af den grund. De liberale giver konservativ politik skylden, højreorienterede skælder venstrefløjen ud for det. Mange inden for religiøse kredse giver underholdningsindustrien skylden.

Men kunne der være en mere grundlæggende årsag, en kilde til en destruktiv ideologi, der har sneget sig ind i vores tankegang og i vores liv i den intellektuelle oplysnings navn?

Hvis vi vil give fremtidens børn en anstændig arv, en verden, der er værd at leve i, er det op til os at overveje det spørgsmål alvorligt – og ærligt.

På de følgende sider er det netop det, vi vil gøre, og måske vil vi kunne spore moderne tiders største åndelige og moralske plage tilbage til dens inficerede oprindelse.

VI SPORER OPRINDELSEN

“Psykiatri er formentlig den mest destruktive kraft, der har påvirket det amerikanske samfund indenfor de sidste 50 år.”

Selvom det er en chokerende udtalelse, som mange inden for den psykiatriske verden med sikkerhed vil betragte som uovervejende og endda yderliggående, er det ikke en vurdering på grundlag af manglende viden – da den stammer fra et interview fra 1993 med ingen ringere end dr. Thomas Szasz, professor emeritus i psykiatri ved State University of New York i Syracuse og livstidsmedlem af Amerikansk Psykiatrisk Selskab.

Den ungarskfødte professor er forfatter til 23 bøger, bl.a. klassikeren *The Myth of Mental Illness*, ”myten om psykisk sygdom”, fra 1960, der er blevet beskrevet som ”dristig” og ofte ”fremragende” af *Science Magazine*,⁴ og som stadig sælger godt i dag. Szasz, der nu er i 70’erne, er stadig en mand med lynhurtig opfattelsesevne og et knivskarpt vid, en person der fremlægger sine synspunkter med klarhed og intellektuel dybde. Der har da heller aldrig hersket tvivl om hans hæderlighed.

Det er ingen hemmelighed, at dr. Szasz er en åbenlys kritiker af sin profession. Han har uforfærdet givet sine kolleger inden for psykiatrien det glatte lag i sager som magtmisbrug, deres støtte til tvangsbehandlingsprocedurer og deres villighed til hensynsløst brug af så voldsomme behandlinger som stærke, beroligende midler og elektrochok.

Men i de ovennævnte udtalelser begrænsede Thomas Szasz sig ikke til de psykiatriske hospitaler og konsultationer. Han talte om forfald af hele vores sociale struktur. ”Psykiatri er en del af den almindelige, liberale moralske holdning,” tilføjede han ‘Se, alle er ofre, alle har særrettigheder, ingen har et ansvar. Dette psykiatriske synspunkt har i den grad infiltreret den amerikanske tankegang, så folk ikke engang opfatter det som psykiatri.’⁵

Kan han have ret? Denne *forandring*, som menneskeheden har gennemgået: er den et resultat af psykiatri – og dens sidestykke psykologien – der har sneget sig ind i vores liv som et bevidsthedslammende medikament, der taler for et princip om kortsigtede fornøjelser og så giv pokker i morgendagen?

Det er et væsentligt spørgsmål, hvis vores fremtid er på vippen, og umiddelbart har Szasz’s påstand en klang af sandhed. Hvem af os har ikke hørt latterlig ”psyko-sludder”, brugt som forklaring på eller retfærdiggørelse af den mest afskyelige adfærd?

Hvorfor skulle en mand med Szasz’s intellekt og nærmest legendariske omdømme, en mand med næsten et halvt århundredes erfaringer som psykiater i forreste frontlinie, og som lige så nemt kunne rette en bebrejdende pegefinger mod medicinmisbrugets svøbe, familiernes sammenbrud, umoralskhedens

altødelæggende tendens, hvorfor skulle han udpege *psykiatrien* som den “mest destruktive kraft, der har påvirket det amerikanske samfund i løbet af de sidste 50 år”?

Hans begrundelse er indlysende nok. Han påstår, at psykiatrien har sneget sig ind i vore skoler, vore retssale, vores lovgivning, på vore arbejdspladser, og – lidt efter lidt – i vore hjem, uden at de fleste af os har lagt mærke til det. Han siger, at vores kulturs faste grundpiller - individuel ansvarlighed, dyd, høje målsætninger – er langsomt blevet erstattet med tillokkende, men letkøbte erstatninger som f.eks. at sænke normerne for at undgå stress eller at bortforklare det individuelle ansvar på grund af “psykologiske traumer”.

Har han mon ret?

HVAD ER PSYKIATRI?

Ordet psykiatri er tilsyneladende sluppet ind i det tyske sprog i begyndelsen af 1800-tallet. En psykiatrisk historiker har sagt, at “Det ordret betyder helbredelse af sindet.” Som vi også vil se, er det værd at lægge mærke til, at han med et symbolsk suk tilføjer, at denne definition “forblev i ønsketænkningens verden”.⁶

Et mere almindeligt og måske et mere præcist udtryk for psykiatere i det nittende århundrede var “**alienist**” taget fra det franske *aliéné*, der betyder “skør”. Betegnelsen var rammende, for i løbet af denne periode skabte disse læger deres niche i det amerikanske og europæiske samfund ved at påtage sig omsorgen for og behandlingen af de sindssyge.

Det var et hårdt job, kun få ønskede, og det gav et svagt håb til staklerne i institutionerne.

Tænk på deres situation, som beskrives af en anonym reporter i 1795: “En humanist må uundgåeligt gyse, når han ser de ulykkelige ofres tilstand på grund af denne forfærdelige sygdom; mange af dem kravler i deres eget skidt i snavset hø, der sjældent bliver skiftet, ofte splitternøgne og fastlænket i mørke, fugtige fangehuller, hvor der ikke kan komme et pust af frisk luft ind. Under så skrækkelige betingelser ville det være nemmere for selv den fornuftigste person at blive skør end for en skør at genvinde sin sunde fornuft”.⁷

Det har betydning, at 1700- og 1800-tallet også markerer den materialistiske filosofis opståen – en filosofi, der skabte et nyt syn på mennesket. En historiker, J. R. Kantor har sagt, “Der er ikke nogen faktor i udviklingen af videnskabelig psykologi, der gør sig mere gældende end læresætningerne inden for fransk

materialisme i det attende århundrede og tysk materialisme i det nittende århundrede... Materialisme er i bund og grund en uvidenskabelig bevægelse, et fænomen af social forvandling og forandring. Inden for det religiøse område er en materialist simpelthen en ateist”⁸.

Materialisme er slet og ret en idé, der siger, at der ikke eksisterer andet end materie – det fysiske. Der findes ingen gud, ingen sjæl, ingen gyldighed for religion og dens medfølgende moralske standpunkter. Man kan let se konsekvenserne af en sådan tro, der dukker op i halen på en hurtigt voksende videnskab, og blev endog fremstillet som at være videnskabelige kendsgerninger – som det faktisk har været tilfældet.

Med intellektuel behændighed påstår den videnskabelige materialisme frimodigt, at da spirituelle fænomener eller sindet eller viljen ikke kan måles med fysiske instrumenter, så eksisterer de ikke og hører ikke ind under videnskabelig teori.

Før den materialistiske filosofi var den almindelige tankegang at betragte sindet og kroppen som adskilte størrelser. Indenfor religion blev sindet normalt betragtet som synonymt med sjælen eller menneskets spirituelle aspekt. Enhver mand og kvinde blev således betragtet som en kombination af sind og materie.

Konsekvenserne af forskellen på disse to synspunkter er vidtrækkende. I betragtning af vores nuværende situation kan vi heller ikke tillade os at ignorere dem. Ud fra materialisme er et menneskeliv simpelthen materie, der er gjort levende af elektro-kemiske processer – “kemi for 97 cents”, for at bruge en militær vending fra Anden Verdenskrig.

Men hvis man anser mennesket for at have en spirituel natur, eller hvis man betragter sindet adskilt fra den blotte hjerne-kemi, får det menneskelige sind og selve livet betydelig mere mening. Man er ikke bare genetisk materie. Man er et individ, med egen vilje og ansvarlig for sin skæbne.

Men selvom materialisme som nævnt ovenfor er filosofisk af natur – og ikke videnskabelig, har den tilranet sig videnskabelig indflydelse på psykiatriens og psykologiens område i slutningen af det nittende århundrede. Denne bevægelse slog sine permanente rødder i 1879 på Leipzig Universitet i Tyskland, hvor det første eksperimentelle psykologiske laboratorium blev etableret af “psykologiens far”, Wilhelm Wundt.

WUNDT BANER VEJEN

For Wundt var sindet ganske enkelt hjernen. I en bog står der om ham: “Hans skoleresultater var kun middelmådige, så han kvalificerede ikke til statsstøtte. Men en af hans onkler på moderens side overtalte ham alligevel til at studere hjernens anatomi, og han var hurtigt totalt grebet af hjernens mysterier.”⁹

Wundts anskuelse var klar. “Det ser virkelig ud til at være spild af energi,” bemærkede han, “at blive ved med at vende tilbage til den slags formålsløse diskussioner om psykens natur, som har været på mode et stykke tid og stort set stadig er det, i stedet for hellere at bruge sin energi dér, hvor den virkelig ville kunne skabe resultater.”¹⁰

Og et af resultaterne, måske det vigtigste, var en fravigelse fra det traditionelle menneskesyn – en *væsentlig* fravigelse.

Menneskets karakter blev pludselig betragtet som produktet af gener eller resultatet af opdragelse. Det virkelig dramatiske ved denne ændring var, at hvor mennesket før blev holdt ansvarlig for sin adfærd, blev dets opførsel nu tilskrevet årsager, der lå udenfor dets kontrol. Begrebet “den frie vilje”, der i lang tid havde haft en civiliserende og inspirerende indflydelse, blev sammen med religionen degraderet til overtroens skraldespand. Det var et gigantisk skift i menneskets syn på sig selv og en forandring, der fik enorme konsekvenser.

Det er derfor ingen overraskelse at konstatere, at religion og filosofi – de kræfter, der har løftet mennesket op fra barbarismens afgrund – blev hånet af den slags nye og moderne synspunkter. Der var ikke plads til dem i denne intellektuelle konstruktion.

En af Wundts studerende, William James – der senere blev “Faderen til amerikansk psykologi” – anså ikke religion for at være sand eller ægte, men anså den som terapeutisk, fordi den fik den troende til at føle sig bedre tilpas. Clarence J. Karier, der skrev James’ biografi, siger: “På det tidspunkt, hvor James udgiver *The Varieties of Religious Experience* i 1902, havde Friedrich Nietzsche i *Den muntre videnskab* (1882) allerede erklæret, at ‘Gud er død. Gud forbliver død. Og vi har dræbt ham.’ Med både Nietzsche og James bevæger vi os fra en kultur med Gud i centrum til en kultur med mennesket i centrum. Dette fundamentale skift i vestlig tankegang satte et tilsvarende skift i gang i det sociale systems ideologiske struktur... vestlige samfund gennemgik en forvandling i grundlaget for personlige og kollektive værdier... Frelse blev nu et spørgsmål om overlevelse, synd blev en sygdom, og religiøse ritualer som f.eks. skriftemål, der var skabt til

at lette skyldfølelse og bøde for synden, blev erstattet af individuelle- og gruppe-psykoterapeutiske behandlinger, skabt for at lindre skyldfølelsen, der stammede fra angstneuroser.

“De var således tegn på et spirende terapeutisk samfund, et samfund der blev født i det nittende århundredes sidste årti og næret af det tyvende århundredes sekulære verden... William James, som var en af de første sekulære teologer i dette nye terapeutiske samfund, dannede et begreb om de grundlæggende tanker, der kom til at understøtte det samfund.

En anden af Wundts elever var Emil Kraepelin, den tyske psykiater, der skænkede verden begrebet “paranoia” og senere blev “psykiatriens far”. Ligesom sin vejleder var Kraepelin rendyrket materialist, der betragtede psykiske karaktertræk som arvelige og støttede endda sterilisation af visse psykopater, så de defekte gener ikke blev videreført.

Men kun få af Wundts elever drev “mennesket-er-et-dyr”-temaet så langt frem i rampelyset, som den russiske fysiolog og psykiater Ivan Pavlov i begyndelsen af det tyvende århundrede. Hans historie findes i næsten enhver begynderlærebog i psykologi. Pavlov og hans landsmand, Vladimir Bekhterev – som også studerede hos Wundt – udviklede teorier om betingede reflekser via forsøg med hunde. Det dannede grundlaget for et fundamentalt materialistisk psykiatrisk begreb, som er gældende den dag i dag: at mennesker grundlæggende set er stimulus-response mekanismer ligesom hunde. Desuden dannede Bekhterevs og Pavlovs forsøg med indoktrinering grundlaget for mange af de umenneskelige, hjernevaskende og bevidsthedsmanipulerende teknikker, der blev brugt i Sovjetunionen og Kina i midten af det tyvende århundrede, såvel som forsøg i USA efter samme retningslinier.

Selvom det her nødvendigvis er en kortfattet gennemgang af en af de mest betydningsfulde perioder i historien om menneskets filosofiske stræben, er hverken kendsgerningerne eller den arv, der stammer fra dem, ikke til at komme udenom.

SIGMUND FREUD GØR SIN ENTRÉ

Sigmund Freud dukkede op på verdensscenen i begyndelsen af det tyvende århundrede og tilførte dette nye menneskesyn yderligere materialistisk næring ved at fremføre, at mennesket var summen af dets tidligere oplevelser. Så igen er mennesket resultatet og produktet af sine omgivelser. Her ser vi, hvordan tidligere “psykologiske overgreb” bliver brugt til at retfærdiggøre almindelig udbredt kriminel eller amoralsk adfærd. Vi ser også, at der åbenlyst bliver opfordret til seksuel promiskuitet under påskud af, at

man skal af med sine “hæmninger”.

Freud skrev uden forbehold, at “fri sex mellem unge mænd og respektable piger” var yderst nødvendigt, ellers ville samfundet være “dømt til at blive offer for uheldelige neuroser, der ville reducere livsglæden til et minimum, ødelægge ægteskabelige forhold og ville medføre arvelig ødelæggelse for hele den kommende generation.”¹²

Selvom meget af Freuds forskning siden har vist sig at være af tvivlsom gyldighed, og værdien af hans psykoanalytiske teorier bliver diskuteret i det uendelige blandt psykiatere og akademikere, kan visse aspekter af arv ikke benægtes.

Tag f.eks. religion med dens skrumpende menigheder og dens dalende indflydelse. Tag ikke fejl – Freud kaldte religion for “fjenden”.¹³ I *The Future of an Illusion*, forudsagde han – nærmest med fornøjelse – religionens død: “Den videnskabelige ånd skaber en vis holdning til denne verdens anliggender; i forhold til religiøse emner stopper den op et øjeblik, tøver, og overskrider til sidst også den tærsklen. Det er en endeløs proces; jo mere vor videns rigdomme bliver tilgængelige for folk, jo mere vil frafaldet fra den religiøse tro sprede sig. I starten vil det kun være fra dens forældede, modbydelige beklædninger, men efterfølgende også fra dens grundlæggende forudsætninger.”¹⁴

I forbindelse med religionens forsvinden var der selvfølgelig visse ofre. Dr. Al Parides, professor i psykiatri ved UCLA i Los Angeles, Californien, sagde for nylig, at psykiatriske værdier har været under “stærk indflydelse, især freudiansk indflydelse, hvad angår sex og den almindelige moral.” Han tilføjede: “Hvis man iagttager alle Freuds efterfølgeres egen tilværelse – hans oprindelige disciple – har disse mennesker så sandelig en utrolig masse problemer, specielt indenfor det seksuelle område... Omfanget af afvigelser i deres seksuelle adfærd og lignende er enormt. Hvis man siger, at psykiatri opfordrer til en særlig moral, hvilket vil sige en afvigende moral med hensyn til flere områder, bl. a. seksuel adfærd – ja, så er jeg enig.”¹⁵

Det er blevet hævdet, at den organiserede, vestlige religion bidrog til sin egen undergang ved ikke at opfylde menneskets dybeste behov, at ritualer erstattede det religiøse, og at institutionalisering skabte afstand mellem kirkerne og deres medlemmer. Det er muligt, men det er ikke det, det drejer sig om. Uanset “fjendens” svækkede tilstand, er den uomtvistelige kendsgerning, at hvis frafaldet fra religiøs tro virkelig er et gyldigt kriterium, kan vi erklære Freud for sejrherre.

FØR OG NU

Det er nemt at se tilbage på en mands liv og kritisere ham for hans fejltagelser, nu da vi har frugterne af hans arbejde og den bagklogskab, han ikke havde adgang til. Når vi undersøger den personlige og professionelle historie af Freud, Wundt, Kraepelin og deres ligesindede, ser vi mænd, der forsøger at bidrage med det, der dengang var den videnskabelige frontlinie inden for studiet af mennesket. I jagten på den videnskabelige sandhed forsøgte de at skille sig af med deres forfædres "religiøse overtro" og indføre videnskabens strenge principper i undersøgelsen af menneskelig adfærd. En ædel tanke, men når støvet havde lagt sig, viste det materialistiske synspunkt sig at give mindre oplysning, end man havde håbet på.

"Omfanget af den indsats, vi ofrer på vores opgave," skrev Emil Kraepelin i sit klassiske værk *One Hundred Years of Psychiatry* " , det uigennemtrængelige mørke, der skjuler hjernens inderste mekanismer og deres relation til de psykiske manifestationer og endelig mangelfuldheden ved de redskaber, vi har til at behandle så ekstremt komplicerede emner, må få selv den mest tillidsfulde forsker til at tvivle på, hvorvidt det er muligt at gøre synderlige fremskridt inden for psykiatrisk viden og forståelse." ¹⁶

Selvom fremskridtene så sandelig har været minimale, har psykiatriens materialistiske og anti-religiøse synspunkter alligevel overlevet og endda haft fremgang. I en undersøgelse af medlemmerne i Amerikansk Psykologisk Selskab har 95% angiveligt indrømmet, at de var ateister eller agnostikere.¹⁷ Det samme gjorde flertallet af psykiatere i en rapport om Amerikansk Psykiatrisk Selskabs Ekspertgruppe.¹⁸ Dr. Al Parides – tidligere californisk bestyrelsesformand i Amerikansk Psykiatrisk Selskab – bekræftede det ved at sige, at psykiatere "højest sandsynligt er ateister."¹⁹

For at sætte det i perspektiv er *Webster's definition på en ateist én, "der afviser enhver religiøs tro og benægter eksistensen af Gud."*²⁰ *Statistical Abstracts of the United States* viser, at mindre end en halv procent af befolkningen i Nordamerika er ateister. Selv hvis man medregner personer, "der ikke praktiserer nogen religion, er ikke-troende, agnostikere, fritænkere eller personer, der går ind for sekularisering og er ligeglade med alle religioner, udgør de alligevel kun 7% af befolkningen."²¹

Det er en besynderlig situation. Psykiaternes tro er helt klart totalt ude af trit med, hvad alle andre på kontinentet mener. Mentalhygiejnens behandlere er dog gået ganske vidt i deres forsøg på at oplyse samfundet og overbevise resten af os om, at vi burde nå frem til deres måde at se tingene på. Problemet med det ateistiske og materialistiske perspektiv er ikke bare, at der antages en holdning imod hengivne kirkegængeres tro. De kæmper faktisk bevidst eller ubevidst mod selve vor kulturs rødder.

Flertallet af amerikanere, og så sandelig andre mennesker i verden, betragter nok ikke sig selv som dybt religiøse, men de tror på den religiøse etik. Det er den civiliserende påvirkning, der adskiller mennesket fra dyrene – og det har de fleste mennesker en naturlig forståelse for. De kan se den grundlæggende visdom i vores spirituelle arvs moralske kodekser og respekterer og beundrer almindeligvis dem, der praktiserer dem.

Gymnasirektor Mike O’Sullivan udtrykte følgende opfattelse i en artikel i *Los Angeles Times* i 1994, da han kommenterede de religiøse klubber, der blev oprettet på hans skole. “Jeg lægger den røde løber ud for de positive ting, de gør sig tanker om,” sagde han. “Hvem kan være imod dem, når de fører en tilværelse, der er socialt acceptabel?”²²

Netop i de år, da vores nation udviklede sig, bemærkede George Washington: “Af alle de holdninger og levemåder, der har ført til politisk velstand, er religion og moral uundværlige støtter.”²³

Benjamin Franklin, den ærværdige amerikanske statsmand fra 1700-tallet, skrev sin egen personlige moralkodeks – en målsætning for opførsel og leveregler, de fleste vil nikke genkendende til, da de er samlet fra vores races gennemprøvede og tidløse moralske arv:

1. *Mådehold: Spis ej til sløvhed; drik ej til opstemthed.*
2. *Tavshed : Tal ikke, undtagen hvis det gavner andre eller dig selv; undgå overfladisk konversation.*
3. *Orden: Lad alle dine ting have deres plads; lad hver aktivitet have sin tid.*
4. *Beslutninger: Beslut at præstere det, du bør; præstér uden at fejle i det, du beslutter.*
5. *Sparsommelighed: Lad være med at have udgifter på noget, der ikke gavner dig selv eller andre; d.v.s. lad ikke noget gå til spilde.*
6. *Flid: Spild ikke tiden; vær altid beskæftiget med noget nyttigt; skær alle unødvendige handlinger væk.*
7. *Lad være med at bedrage og såre; tænk uskyldigt og retfærdigt, og når du taler, så tal i overensstemmelse hermed.*
8. *Retfærdighed: Gør ikke uret ved at krænke nogen eller ved at undlade nogle af de ydelser, der er din pligt.*
9. *Mådehold: Undgå ekstremer; undlad at blive fornærmet over krænkelser, i den grad du mener, de fortjener.*
10. *Renlighed: Tål ingen urenlighed hvad angår krop, tøj eller bolig.*
11. *Fred: Lad dig ikke forstyrre af bagateller eller af almindelige eller uundgåelige uheld.*
12. *Ærbarhed, Dyrk sjældent kønslig omgang, medmindre det er af helbredsmæssige grunde eller for at få afkom, aldrig hvis det fører til sløvhed, svaghed eller skader din egen eller andres fred eller*

anseelse.

13. Ydmyghed: Efterlign Jesus og Sokrates. 24

Det er tydeligt, at denne moralkodeks strider mod psykiatriens programerklæring, hvis man sammenligner dr. Franklins ord med psykiateren G. Brock Chisholms, en yderst indflydelsesrig tidligere præsident for en førende psykiatrisk organisation, Verdenssammenslutningen for Mental Sundhed. I 1945 sagde Chisholm: “ De længe ventede mål for stort set al effektiv psykoterapi er omfortolkningen og i sidste ende udryddelsen af begrebet om rigtigt og forkert, hvilket har været det fundamentale i børneopdragelse, og få intelligent og rationel tænkning som erstatning for tillid til den ældre generations sandheder.”

Han tilføjede desuden: “Det er en kendsgerning, at de fleste psykiatere og psykologer og andre respektable mennesker er sluppet fri af disse moralske lænker og er i stand til at iagttage og tænke frit.”²⁵

Chisholm gik et godt stykke videre: “Vi har slugt alle former for skadelige sandheder, som vi er blevet fodret med af vore forældre, vore søndagsskole- og andre lærere, vore politikere, vore præster, vore aviser og andre, der har personlig interesse i at kontrollere os. ‘I skal blive som guder, hvis I kender godt og ondt’ – det gode og onde, som man kan kontrollere børn med, som man kan forhindre fri tænkning med, som man kan pådutte lokale og familiære og nationale loyalitetsfølelser med, og som man kan gøre børn blinde over for deres strålende intellektuelle arv med.”

Chisholm tog også sine kollegers programerklæring til sig: ”Hvis racen skal befries for sin ødelæggende byrde af godt og ondt,” sagde han, “må det være psykiaterne, der påtager det egentlige ansvar.”²⁶

Man kan spekulere over, hvad Ben Franklin ville have tænkt om Chisholms bemærkninger, og hvordan den gode dr. Franklin ville reagere, hvis han kunne se Chisholms fantasi, som den i virkeligheden har udspillet sig i en nutid, hvor den tidligere skarpe grænse mellem godt og ondt så sandelig er blevet udvisket – en tid, hvor narko, mord og promiskuitet er blevet hverdagskost.

I lyset af det vi oplever i gaderne i dag, er det næsten uhyggeligt at læse Chisholms tilbagevisning af sine formodede kritikere et halvt århundrede tidligere: “I forbindelse med at finde den fulde sandhed, er det blevet påstået, at afskaffelse af rigtigt og forkert ville skabe uciviliserede mennesker, amoralitet, lovløshed og socialt kaos.”²⁷

...IND PÅ VORE SKOLER

Det er blevet en realitet, der ikke er til at komme udenom og ofte er gentaget, at vore skoler ikke er de lærdommens haller, de var engang. De faglige præstationer er dalet. Narkotika og alkoholmisbrug, fri sex og vold, som førhen kun fandtes i de lavere samfundsklasser, har nu fundet vej til vore klasseværelser.

Hvorfor bliver vore børn – som engang var beskyttet mod ødelæggelse — nu dagligt bombarderet med forbrydelser, der tidligere var utænkelige i klasselokalerne? Eftersom vi kan se på samfundsmoralens vedvarende forfald - hvorfor er de så indpodet med ringere og ringere værdinormer, når de tager afsluttende eksaminer - eller dropper studiet?

Stillet overfor disse spørgsmål allerede i slutningen af 60'erne indledte fru Joseph Bean, der var gift med et medlem af skoleforvaltningen i Glendale, Californien, et frontalangreb i en ætsende tale for sin mands skolebestyrelse. ”Den traditionelle undervisningsfilosofi,” sagde hun, ”anerkender, at der findes absolutte sandheder, evige sandheder, uforanderlige sandheder, og at skolen har en livsvigtig interesse i at lade disse absolutte sandheder gå i arv til vore unge. “

”Uden officiel anerkendelse og uden officiel vedtagelse,” sagde hun, ”har en ny filosofi stort set erstattet den officielle i skolerne i dette land. Denne filosofi er behaviorisme og den fastholder, at mennesket ikke er ansvarligt for sine handlinger, at han er offer for sine omgivelser og ikke kan drages til ansvar for sine handlinger. Behaviorisme er vor tids dominerende videnskabs- og samfundsfilosofi.”²⁸

Stærke ord, men på ingen måde overdrevne. Der har tilsyneladende været en fælles indsats fra den psykiatriske verden for at få indført materialistiske filosofier som f.eks. behaviorisme og andre psykiatriske teorier i samfundet i al almindelighed. Allerede i 1949 sagde William Menninger, præsident for Amerikansk Psykiatrisk Selskab, at medlemmerne var nødt til at følge læren fra G. Brock Chisholm - den mand, der ønskede at befri børn for de ”giftige sandheder, vi er blevet fodret med af vore forældre, søndagsskole- og andre lærere...”

Menninger bemærkede: ”For to år siden opfordrede G. Brock Chisholm os indtrængende til at deltage i samfundsmæssige anliggender, så vi kunne anvende vores psykiatriske viden på alment menneskelige problemer. Vores Komité for Præventiv Psykiatri anbefaler, at vi som medborgere tager ansvar for udformning af regler på alle mulige niveauer - skolebestyrelser, byråd, medborgerforeninger velfærdsorganisationer, lovgivende forsamlinger, folketingshøringer – vi kan udøve en effektiv indflydelse på forbedringen af det mentale helbred...”²⁹

Det er meget tydeligt, at der virkelig er blevet udøvet indflydelse på vore skoler af folk, der tilsyneladende tror, at de har mere forstand på, hvordan "fremtidens borgere" skal opdrages. Og den er så sandelig trængt godt ind.

Trods dr. Menningers gode hensigter findes der folk, der vil påstå, at vore børn og vores verden ikke er blevet sundere af den grund.

...IND I VORE RETSSALE

Vi er næsten blevet døve over for det.

En brutal morder bliver kendt uskyldig på grund af sindssygdom.

Eller måske var han ikke sindssyg. Måske havde han bare "nedsat funktionsevne".

Måske var det "kone-udsat-for-hustruvold"-syndromet eller en "uimodstæelig impuls". Uanset hvad, gør det ingen forskel. Han/hun har gode chancer for frifindelse. Vi trækker på skulderen. Det giver på en eller anden måde ikke mening. Hvis man begår forbrydelsen, forventes det, at man betaler prisen. Er det ikke derfor, vi har love og straffe? Eller har vi på en eller anden måde misforstået de grundlæggende begreber om lov, orden og retfærdighed i vores samfundsorientering? Måske har vi ikke fulgt med tiden og har bare nogle forældede opfattelser, der ikke er plads til i det moderne samfund.

Men alligevel er vi mange, der føler os magtesløse, når vi står over for kræfter, der tilsyneladende er større end os selv - medlemmer af en eller anden intelligentsia, som vi ikke kender meget til - og som dekretterer disse undtagelser og smuthuller i vores lovsystem. Hjælpeløse ser vi retsbevidstheden smuldre, mens bølgen af kriminalitet vokser.

I 1994 kunne en forvirret verden se to californiske nævningeting køre totalt fast i retsagerne mod Erik og Lyle Menendez, to voksne brødre, der brutalt havde dræbt deres forældre med et gevær på nært hold, mens moderen og faderen havde siddet i sofaen og spist bær. Brødrene påstod, at det var i selvforsvar på grund af tidligere seksuelt misbrug.

Et af Lyle Menendez's nævningemedlemmer udtalte, "Jeg tror ikke den brede offentlighed anser juryen for andet end en flok idioter."³⁰

Men det var ikke dumhed, der lammede de to jurygrupper på tolv mænd og kvinder. Det var den psykiatriske opfattelse, at visse former for kriminalitet kan undskyldes. Når først nogen – hvad enten det er i retssalen eller det private liv – har købt ideen om, “at være offer for misbrug” giver én et alibi for alle fejl i tilværelsen, er det svært at få ham tilbage i folden til dem, der tror på et personligt ansvar.

Det kan ses i kommentarerne om Lyle Menendez-sagen fra et af jury-medlemmerne, som i stedet for at kræve en dom (juryen skulle vælge mellem manddrab og mord – der var ikke mulighed for “ikke skyldig”) fremførte, at begge brødre “utvivlsomt havde brug for megen hjælp...”³¹

Los Angeles Post beskrev nøjagtigt, hvordan de psykiatriske udtryk som “misbrug” og “at være offer” således forvirrede begreberne, og hvordan det ikke var muligt for tolv mennesker at tænke med loven og gennemtvinge den selv med en soleklar drabssag foran sig: “Afstemningen havde taget fem måneder, men to af mændene i Erik Menendez-nævningegruppen var sikre på, at de ville være nået til en kendelse i løbet af en time.

“Hvad var der at diskutere? Den yngste Menendez-bror var tydeligvis skyldig i overlagt mord. Han var åbenlyst en løgner, der fandt på det med at være blevet forulempet af sin far.”

Så da nævningene var gået bag lukkede døre sidst på eftermiddagen den 15. december, mente begge mænd, de ville være færdige i løbet af ingen tid, udpege en ordfører. Stemme. Tage hjem.

De kunne ikke have taget mere fejl.

Snart lyttede de til en anden nævning, en kvinde, der lidenskabeligt fortalte om sine personlige oplevelser fra et misbrugsforhold. Hun kendte et offer, når hun så et – og Erik Menendez passede efter hendes mening til skabelonen.”³²

Hvilken frustration for den nævning, der simpelthen ønskede at effektuere loven. “Muligheden [for misbrug] er der,” sagde han, “men jeg tror ikke, det vil retfærdiggøre, at de faktisk tog loven i deres egen hånd for at slå deres forældre ihjel.”³³

I en artikel for *Esquire* i 1994 sporede forfatteren John Taylor denne flod af lovmæssigt kaos til dens oprindelse. For det første var det psykiaterne selv, der var ansvarlige for legitimeringen af begrebet uimodståelig impuls. Et forsvar for sindssygdom har eksisteret siden det trettende århundrede, da den

middelalderlige jurist Bracton skrev, 'For en forbrydelse er ikke begået, medmindre viljen til at skade er til stede.' Men det var først i 50'erne, – denne dugfriske, uskyldige periode, hvor psykiatere troede, de kunne finde en årsag til enhver afvigende adfærd – at professionen påstod, at kriminelle tiltalte ville være i stand til at kræve frifindelse på baggrund af, at de simpelthen ikke kunne lade være, selvom de vidste, hvad de gjorde. Og i 1958, blev det nedfældet i Straffelovens paragraf 4.01.”

Taylor påpeger, at der kan være en vis sandhed i den opfattelse, at “ond” er middelalderlig overtro, og “fri vilje” en af oplysningstidens myter. Han konstaterer, at det også kan være tilfældet, at alle forbrydere enten lider under en kemisk ubalance eller af dårlig opdragelse. Problemet med den slags ideer er, at de repræsenterer et syn på menneskets natur, der ikke kan forenes med det, der eksisterer i retssystemet. “Den almindelige engelske lovgivning er, når alt kommer til alt,” skrev han, “ikke udviklet for at forklare den menneskelige natur, men for at kontrollere den. Det centrale i den er tanken om individuelt ansvar; troen på, at det eneste, der vil få dem til at opføre sig ordentligt, er at holde mennesker ansvarlige for det, de gør.”

“Uden denne tro... mister folk motivationen til at kontrollere deres værste impulser.”³⁴

Taylor's sidste bemærkning adskiller sig ikke meget fra fru Beans kommentar tidligere. I sin omtale af uddannelsessystemet brugte hun udtrykket “ikke ansvarlig for sine handlinger.”

Det kunne se ud, som om begge disse mennesker er bekymrede over det samme: en ideologi, der kræver en forringelse af normerne, én, der under dække af at hjælpe folk, tilsyneladende i sidste ende undskylder dem og endda fremkalder det værste hos dem.

...IND PÅ VORE ARBEJDSPLADSER

Vore lovgivende forsamlinger og regeringer har altid været kilden til tilfældige, mærkelige love, men inden for de seneste årtier har vi set en ny tænkemåde, der betragter dele af borgerskabet som ofre for deres miljø, og som derfor presser på for at skaffe særrettigheder til alle mulige “samfundsofre”.

Selvom få erkender det som psykiatrisk indflydelse, forklarede Howard Rome, præsident for Amerikansk Psykiatrisk Selskab, i 1966, at det er sådan, det er: “Frøet til de nuværende sociale forandringer blev lagt i det attende århundrede. Den blomstrede i det nittende århundredes psykologiske menneske. Den tids tanker gjorde psykiatrien til en social aktionsbevægelse. I den forstand var psykiatrien et biprodukt af en politisk filosofi. Psykiatrien valgte at forsvare en lille gruppes rettigheder uanset resultatet. I vor tid er deres normer

blevet metafysik [det, der er uden for erfaringens område] for den verdslige videnskabs tidsalder. De er blevet moderne humanismes *raison d'être*.”³⁵

Den psykiatriske opfattelse, at fattigdom forårsager kriminalitet – en teori, der blev populariseret af bevægelsen for Mental Hygiejne i begyndelsen af 1900-tallet – har udklækket en overflod af velfærdsprogrammer, der skulle løse kriminaliteten.

Men trods denne teoretisk set gode idé og skatteydernes gavmildhed vokser lovløsheden fortsat. Psykiatrisk tænkemåde var så dybt forankret i 60'erne, at USAs præsident Lyndon Johnson ikke omtalte sit land som en splittet nation, men som et “sygt samfund”. I dag stikker denne tendens så dybt, som Szasz sagde, “at folk ikke engang tænker på det som psykiatri.”

For bare at tage ét eksempel blandt mange, blev den nye californiske lov om sex-chikane effektueret efter at være vedtaget af den lovgivende forsamling. Den oprindelige vedtagelse af loven blev bekæmpet af erhvervslivet, fordi den ville kræve, at alle arbejdsgivere i landet skulle tage et kursus i sexchikane – formentlig en form for psykologisk “sensitivitetstræning.”

Som loven nu er formuleret, er sex-chikane ikke blot åbenlys aggressiv adfærd, men bredt defineret som “vittigheder med seksuelt indhold, kommentarer om en medarbejders anatomi og/eller tøj, seksuelt orienterede lyde eller bemærkninger, spørgsmål om en persons sexliv, brug af patroniserende udtryk eller bemærkninger, fremvisning af seksuelle billeder, tekster eller genstande...”³⁶

Det, virksomheder frygter, er ikke ansattes påstande om reelle, uønskede seksuelle tilnærmelser på arbejdspladsen. Dem kan man gøre noget ved. Arbejdsgiveres værste mareridt er medarbejdere, der er overbevist om, at de har det hårdt, og som vil påstå, at de er “ofre” for en eller anden bemærkning, gestus eller lignende og derefter søger om retsforfølgelse for at kompensere for deres psykologiske sår.

Den måde, loven er formuleret på, fremmer den psykiatriske opfattelse, at ansatte er så svage, overhovedet ikke i stand til at håndtere andre personer og seksuelle anliggender, så lette at krænke og så ofte lider psykologisk overlast, at de har brug for at blive beskyttet af loven.

Vi ender med en virksomhedsledelse – dem, der formentlig har arbejdet hårdest – der tager sig i agt og er bange for og prøver på at imødekomme de svageste og mest ondsindede af de ansatte.

I kølvandet på disse besværligheder fra den juridiske side galopperer en ny bølge af kæpheste gennem hele Amerika og andre lande og falbyder nye kure for problemer på arbejdspladsen. De er der, så længe de har nyhedens interesse, og indtil man finder ud af, at de måske ikke er den universalløsning, de gav sig ud for.

Udbrændte ledere. "Sensitivitetskurser". Kurser i hvordan man kommer hinanden ved. Administration af menneskelige ressourcer. Kurser i "motivation" og "fokusering". De kommer og går, især i store selskaber. Formuleret i de seneste pseudovidenskabelige pompøse vendinger tilbyder de besynderlige løsninger baseret på "det, der er nyt" inden for forståelsen af menneskelig adfærd. Hvis de overhovedet er effektive, kan det som regel ses, at de er baseret på den almindelige sunde fornufts principper, som har været kendt i evigheder, som f.eks. "det er vigtigt at kommunikere", eller "oprethold orden på arbejdspladsen" eller "anvend tiden klogt".

Stress er også blevet et vigtigt diskussionsemne på arbejdspladserne. Virksomheder har været ramt af et stadigt stigende antal skadesanmeldelser fra medarbejderes ulykkesforsikringsselskaber på grund af *stress*. **Worker's comp** blev oprindeligt dannet for at mennesker, der blev fysisk skadet på jobbet, ikke skulle lide økonomiske tab på grund af lægeregninger og tab af indkomst. Men denne velmente opfindelse er blevet en appelsin i turbanen på mange advokater og, ja, psykiatere, der har opmuntret ansatte til at indgive anmeldelse om, at deres job har presset dem ud i depression, angst eller et eller andet antal ikke-optimale mentale tilstande, som sjæledoktorerne selvfølgelig behandler efterfølgende. Kort sagt er det her den samme "offer-for-omgivelserne"-opfattelse, vi finder i retssystemet – at den ansatte ikke er ansvarlig for de omstændigheder, han befinder sig i.

Naturligvis har resultaterne været, at forsikringspræmierne er steget for ledelsen og de, der er forblevet på jobbet, uanset under hvilke mentale pres, *de* har måttet klare det. Det, der er endnu værre, er, at det er lykkedes psykiaterne at tjene penge i begge ender af arbejdsgivernes problem ved at tilbyde virksomhederne kurser i "hvordan man håndterer stress", og antyder, at det sandsynligvis vil reducere anklager for stress.

De fleste arbejdsgivere, der bliver udsat for disse anklager, står med en regulær følelse af frustration. Mange må undre sig over, hvorfor den ansatte ikke bliver holdt ansvarlig for sin egen mentale tilstand? Er det ikke vejen til socialt anarki, at alle kan anklage hinanden – og få hinanden til at betale – for hvad man end måtte føle af mental uro?

Arbejdsgiverne føler dybest set, at der er noget galt med den tænkemåde, der omgiver den slags krav, men de fleste kan ikke se, hvad det er. Kun få har indset, at der bag denne tendens findes en psykiater, der siger til forsikringsselskabet og arbejdsgiveren, at medarbejderen ikke er ansvarlig for sin mentale tilstand. Det er den samme "offer"-teori, der blev solgt til retssalene, skolerne og lovgiverne. Men i denne situation er den blevet præsenteret i ny form for forsikringsselskaberne og forretningsverdenen.

Adskillige psykiatere føler uden tvivl, at de gør det rigtige, som Howard Rome sagde, da han gjorde sig til talsmand for "de svages rettigheder".

Ikke desto mindre ser vi igen, hvordan denne filosofi tilsyneladende belønner de svage eller plagsomme og straffer dem, der trækker det tunge læs.

...OG LIDT EFTER LIDT IND I VORE HJEM

I århundreder er folk kommet hjem til trøst og sikkerhed. Atmosfæren blev skabt af manden eller kvinden for deres familie ved at pleje de værdier, de anså for passende. Der kom begrænset ydre indflydelse, der kunne ødelægge privatlivets fred.

Men så simple er tingene ikke længere.

De fleste hjem har et fjernsyn. En videomaskine. En radio. En telefon. Mange har nu computere. Den elektroniske tidsalders vidundere har ikke kun bragt verden til os, men også alt skidt. Det TV, der engang viste beundrende seere direkte reportager om menneskets første skridt på månen, kaster nu nøgent kød, blodige kroppe og perverse budskaber til både voksne og børn. I diskussioner om kvaliteten af vore TV-programmer er ordet "opbyggende" forsvundet fra vort ordforråd. Faktisk bliver der gjort nar af dem, der bruger det.

En undersøgelse fra Columbia University fra 1995 viste, at 67% af de adspurgte voksne var enige i, at populær kultur opmuntrer til narko-misbrug, og hele 76% af de adspurgte 12-17-årige sagde, at popkultur –TV, film, tidsskrifter og musik – tilskynder til illegalt stofmisbrug. Vore børn har måske problemer, men de er ikke dumme.³⁷

Mens denne bog blev skrevet, tog vi en prøve på ugens TV-programmer:

”Beverly Hills 90210”: “Donna og Kelly støvsuger universitetsområdet for mænd, der skal posere på deres kalender; Steve erfarer at studenterforeningens leder er bøsse”.

”Babylon 5”: “En slave i form af en kentaur forfører Londo til at lække oplysninger, der vil kunne ødelægge ham.”

In the Heat of the Night: “ Bubba farer til Atlanta for at tage sig af sin nevø, der har taget en overdosis narkotika.”

Melrose Place: “Sidney overtager den fængslede Lauren’s escortforretning.”³⁸
De blev alle vist samme aften på landsdækkende og lokalt TV klokken otte og ni om aftenen.

Hvis du vil have en idé om, hvor forhærdede vi er blevet, så kast et blik på Ben Franklins moralkodeks tidligere i dette kapitel og tænk lidt på, hvor ofte du ser disse forskrifter bliver overtrådt på nutidens TV-skærme.

Vi reagerer forskelligt, når vi oplever disse angreb. Vi prøver på at beskytte vore børn eller sætter nogle grænser, eller måske har vi accepteret en idé om, at vi og vore børn har gavn af al den “livserfaring”, at de vil se det under alle omstændigheder, eller at vi måske bør være mere fordomsfrie, når det drejer sig om moral.

Især med hensyn til sex. Det er et evigt debateme. Sex før ægteskabet. Seksuelle sidespring. Masturbation. Homoseksualitet. Der er blevet kraftigt opfordret til seksuelle forhold mellem ugifte par som noget helt normalt, hvilket tidligere blev misbilliget for at beskytte familiens ukrænkelighed. Det er næsten umuligt at tage en video ind i sit hjem, der ikke har en eller anden seksuel hentydning, sprogbrug eller scene, som er irrelevant i forhold til filmens handling.

Ikke ret mange vil benægte, at sex afgjort er en væsentlig og behagelig del af vores tilværelse, men det er kun en del af vores liv, og det er helt ude af proportioner at have fjernsynet til at banke det ind i vore dagligstuer, aften efter aften. Det er ældgammel sund fornuft, at et sind, der konstant er optaget af seksuel adspredelse, kan have svært ved at beskæftige sig med tilværelsens mere produktive foretagender.

Der bliver presset på med et klart budskab, når det drejer sig om sex: Det skal vi ikke være så snerpede med. Af hensyn til det universelle broderskab skal vi være mere tolerante og ikke så fordømmende overfor dem, der foretager sig noget, vi betragter som umoralsk. Ingen seksuel adfærd er egentlig forkert – det afhænger bare af, hvem man er, og hvad man har lyst til.

Selv romaner er nu gennemsyret af det, forfatteren William F. Buckley kaldte “O.S.S” – obligatorisk sex-scene. I en bog, der handler om at skrive fiktion, hedder det, “...hvis vi ser på virkeligheden, vil et blik på bestseller-listen over fiktion vise, at et uforholdsmæssigt stort antal bøger indeholder mindst én lummer scene...i gamle dage gik helten ind i soveværelset med en kvinde, døren blev lukket, der ville stå tre prikker på siden, og ni måneder senere ville hun få en baby. I dag følger læseren med dem ind i soveværelset, hjælper dem med at klæde sig af og alt er tilladt.”³⁹

Hvor stammer alt det her fra? Det lader næsten til, at der var en bevægelse, der ville vælte det gamle og eksperimentere med det nye for at få offentligheden til at skrotte sine traditionelle tanker og bane vej for en mere vovet tankegang. Hvordan kunne denne forandring ellers ske så hurtigt? Der var en sådan bevægelse.

“De, der beskæftiger sig med mental sundhed i skolerne, vil meget let komme til at opleve, at de forsøger at undervise midt i de heftigst omstridte slagmarker i vor tid,” sagde Ewen Cameron, præsident for Amerikansk Psykiatrisk Selskab i 1953. “For dér og i hjemmene bliver det bestemt, hvad der skal være vor tids fremherskende personlighedsstruktur. Skal idealer som passivitet, accept og traditionsbundethed eller begreber som aggressiv konkurrence og selvsikkerhed være de fremherskende? Skal kreativ individualisme eller konventionel tilpassethed tage overhånd? Er der plads til eller mulighed for kompromis med fejlagtige, men ikke desto mindre ældgamle og derfor måske støttende anskuelser om skyld, sex og retten til at blive forældre?”⁴⁰

Cameron døde i det næste årti midt i en skandale om, at han havde lavet brutale forsøg med hjernevask for CIA, men hans budskab levede videre.

G. Brock Chisholm hejste sit eget banner for seksuel frihed. “...Tynget af skyld og angst ...kæmper denne stakkels menneskerace sig frem under sine grufulde selvskabte åg, og som på grund af disse mareridt er frarøvet sit eneste forsvar og sin eneste grund til at kæmpe, sin styrke til at drage slutninger og sin medfødte evne til at tilfredsstille sine naturlige behov.”⁴¹

Det er i virkeligheden bare en udvidelse af Freuds forsvar for fri kærlighed, den første store videnskabelige anerkendelse af promiskuitetens fordele for menneskeheden. Som wiener-lægen udtrykker det, "...der kan ikke forekomme neurasteni [”nervesvækkelse”] eller lignende neurose uden en forstyrrelse i den seksuelle funktion.”⁴²

Resultatet af den slags ideer er det, vi ser på vore TV-skærme og film lærreder idag.

En anden forbandelse, der har hjemsøgt nutidens hjem, er narkotika. Denne plage, som har gjort sit indtog både via voksne og børn, startede som en alliance mellem psykiatrien og efterretningstjenesten og slap derefter ud på gaderne og medførte narko-revolutionen i 60'erne, en periode, hvor narko-pioneren og psykologen, Timothy Leary opfordrede verden til at "komme i stemning, blive tændt og flippe ud". Hovedparten af psykiatere tror oprigtigt på nødvendigheden af brugen af psykotropisk medicin. De kan ikke se nogen effektive alternativer.

Selv dr. William Glazer – en af verdens førende autoriteter indenfor tardiv dyskinesi, en fysisk invaliderende bivirkning ved megen psykiatrisk medicin - udtalte: "Desværre er vi som regel nødt til at fortsætte med at give den slags medicin til folk, fordi den virkelig hjælper dem med deres symptomer på psykotisk sygdom."⁴³ Hvorvidt de "virkelig hjælper" eller ej, vil blive klarlagt senere, men det er en kendsgerning, at praktiserende inden for mentalhygiejne *er overbevist om*, at de ikke har noget valg.

Det fører til vor tids barske virkelighed: Ingen profession på denne planet, måske med undtagelse af illegale narko-forhandlere, gør sig til talsmænd for og uddeler bevidsthedsændrende medicin i den udstrækning, psykiatrien gør det - og ikke kun til patienter. Forskning har vist, at psykiatere indtager mere selv-ordineret psykotropisk medicin [sindsændrende medicin] end en hvilken som helst anden profession.⁴⁴

Den trykte presse er endnu en kilde til denne "nye tankegang", der er kommet ind i vores hjem. Vore tidsskrifter og aviser kommer med psykiatrisk vejledning som rådgivning fra eksperter. Når man står ved kassen i supermarkedet, kan man studere tidsskriftshylderne – hvor de fleste ugeblade henvender sig til kvindelige læsere – og finde et væld af artikler om "forhold", pop-psykiske råd, sex og mere sex. Man får en klar fornemmelse af, at kurmageri, forlovelse og ægteskab er blevet afløst af flygtige eskapader og papirløse forhold med en stribe af partnere uden tanke på fremtiden. Psykiatriske rådgivere taler tilsyneladende mindre om begrebet ægtestanden og mere om en erstatning, der kaldes "engagement" eller en anden der kaldes "forhold".

For at teste Szasz's påstand, sammenlignede vi *Det Bedstes* udgivelser fra det første halve år i 1960 med dem fra 1993 og fandt en mærkbar forandring. 1993-udgaverne havde tre rådgivningslignende artikler, som var skrevet af psykologer eller citerede dem for deres autoritative råd. I 1960 var der *ingen* af den slags artikler. Faktisk var der to, der var *imod* psykiatrisk rådgivning. Et af bladene fra 1960 havde titlen "Hvad er sandheden om psykoanalyse?" – en ætsende anklage imod freudiansk analyse, som desuden påstod, at terapien i bund og grund var ubrugelig.

Forfatteren H. J. Eysenck, en engelsk psykologiprofessor, nåede frem til en lignende konklusion som Szasz's – at det havde haft en negativ virkning på samfundet: "Hvis det således er mislykkedes for ortodoks psykoanalyse at leve op til sine løfter, hvordan forholder det sig så med menigmands omfattende forsøg på at 'psykoanalyser' sig selv og sine venner? Denne 'amatør-lægegerning' har medført uendelig forvirring og forvoldt megen skade. Folk taler om deres 'mindreværds komplekser', når de i virkeligheden mener deres mindreværdsfølelser – som selvfølgelig er noget helt andet, fordi de er bevidst om deres følelser, mens komplekser formodes at være ubevidste. Andre taler om at 'undgå undertrykkelse', når de i virkeligheden mener, at de ønsker at se bort fra accepterede moralbegreber og etisk adfærd og hengive sig til promiskuitet og utroskab. De opdrager deres børn til at være 'u-undertrykte' – og bliver overraskede over den foruroligende vækst i ungdomskriminaliteten."⁴⁵

En anden artikel i *Det Bedste* fra 1960 med titlen "Hvordan man bevarer sit ægteskab" gav de psykologiske eksperter en hård medfart: "En af de hovedfaktorer, der bidrog til et lykkeligt ægteskab i vores hjem, var at hverken min mand eller jeg nogensinde læste nogle af de lammende pjecer om ægteskab, før vi giftede os. Hvis der havde eksisteret en Spock om ægteskab i 1929⁴⁶, var vi lykkeligt uvidende om det."⁴⁷

Det kunne se ud, som om vi gennem tiderne er gået væk fra det solide grundlag af nedarvet kulturel visdom og sidder fast – som en anden dinosaur i en tjæregrav - i en ny religion med hurtigt nedadgående normer og moralbegreber. Og nu kæmper vi – og er så bekymrede for vores overlevelse, at vi har glemt, hvordan vi egentlig er endt der.

Sagen er den, at det moderne hjem er under konstant beskydning fra materialismens leverandører, der opfordrer os til at slække på vores moralbegreber, lempe på vores værdier og tage del i festen. Sund fornuft kunne fortælle os, at det vil få store omkostninger.

Spørgsmålet er: hvor kommer dette salg fremstød egentlig fra – denne vedvarende og evige snak om vores "fejlagtige anskuelser om skyld og sex," som psykiateren Ewen Cameron udtrykte det?

Hvis vi kigger nærmere på disse budskaber fra vore skoler, vores fjernsyn, vores litteratur og vore retssale – disse råd om at slække på vore værdier, at “undgå unødigt stress”, prioritere “selvværd” højere end andres ve og vel – har den slags tydeligvis sin oprindelse i anbefalinger fra den psykiatriske verden. Selv hvor det *ser ud til* at komme fra et andet sted, har dette “andet sted” i sidste ende taget det fra psykiatere eller psykologer.

Når TV-forfatterne og direktørerne, lærerne, juristerne og ugebladsredaktørerne er blevet helt vilde med denne “bedre levemåde” eller disse psykiatriske forklaringer på menneskelig adfærd og så fodrer det videre til deres publikum, oplever vi måske en falsk *forestilling* om, at disse andenhåndskilder er denne nye ideologis fortalere - som om denne “bedre forståelse af livet” opstod ud af den blå luft og simpelthen er det seneste inden for moden og udviklet tankegang. Sandheden er, at de simpelthen har accepteret den fra psykiatriens selvbestaltede “autoritative” røster uden at kigge den efter i sømmene.

Med alt det taget i betragtning, øges sandsynligheden i Szasz’s oprindelige udsagn. Det sætter ikke alene spørgsmålstegn ved de psykiatriske teorier, men ved hele den psykiatriske praksis. Hvis den slags idéer skader samfundet, hvad gør de så ved de virkelige psykiatriske patienter?